

ביום השני של חג השבועות, נשרף גר הצדק אברהם בן אברהם על קידוש השם. אין מתאים יותר מיום זה מלהביא בפניכם בקצרה את סיפורו של "הגראף פוטוצקי", שמצא את דרכו אל היהדות ובחר לקדש את שם ה' ברבים במות גיבורים.

פוטוצקי הצעיר היה בן אצולה פיקח, שנשלח על-ידי אביו לפריז כדי להרחיב את ידיעותיו במדעים ובהשכלה. לצד הלימודים וההשתלמויות, בילה פוטוצקי את זמנו בטיולים ברחבי העיר, בפארקים אירע והצעיר המלומד נקלע לבית-מרדח. בעל בית-המרדח היה יהודי מבוגר בעל זקן שיבה, שניצל כל רגע פנוי כדי לשקוד על תלמודו. הצעיר הסקרן שאל אותו לתוכן לימודיו, ולבקשתו ביאר לו הזקן פרשיות שונות מתוך התנ"ך, לצד סיפור מתן תורה ותולדות העם היהודי.

פוטוצקי הצעיר היה מוקסם מהדברים. הוא ביקש לשוב אל בית-המרדח במועד מאוחר יותר, כדי לשוחח עם הזקן בעניינים העומדים ברומו של עולם.

הביקורים הפכו תכופים יותר ויותר, ובלבו של הצעיר החל לנקר רעיון מוזר: לנטוש את דת אבותיו, הדת הנוצרית, ולהתגייר כדת וכדין. כשגילה את מחשבותיו באזני היהודי הזקן, נחרד הלה: הוא ידע היטב את העונש שיצפה לאציל הצעיר על מעשה כזה. הוא ביקש להניא את הצעיר ממחשבתו, אך הצעיר היה בשלו.

בטרם יעשה זאת, חשב פוטוצקי, עליו לנסוע לרומא ולהתחקות מקרוב אחרי הליכות חייהם של הקרדינלים ואף האפיפיור עצמו. רק כך, חשב, יוכל לקבל החלטה נכונה. לא חלף זמן רב והוא כשהוא מתרגש מטוהר כוונותיו של הצעיר, כתב הזקן מכתב המלצה לרבה של העיר אמסטרדם - שם לא היתה יד הכמרים תקיפה כל-כך - ובירך אותו בברכות חמות. באמסטרדם, מיהר פוטוצקי להגשים את משאלת לבו, ונקרא שמו בישראל: אברהם בן אברהם.

גר הצדק התייעץ עם הרב כיצד יוכל להתעלות במעלות הקדושה והטהרה. הרב סיפר לו על אותם בני עליה בפולין ובליטא, היושבים בבית-המדרש והוגים בתורה יומם ולילה. חפץ אברהם להצטרף אף הוא אליהם, ועשה את דרכו לעיר וילנא שבליטא, שם ישב בבית-המדרש ושקד על התורה ועל העבודה.

אלא, שמשפחת פוטוצקי לא נחה ולא שקטה. השמועה גונבה לאזניהם שהבן-יקיר שלהם בגד באמונתם, והם החליטו לעשות כל מאמץ כדי למצוא את הבן ה'סורר', ולהשיב אותו אל האמונה הנוצרית. שלוחים נשלחו ברחבי המדינה, ותיאור הגראף הצעיר בידיהם, החיפושים קיבלו קנה מידה רחב. כשראו זאת ראשי הקהילה בוילנא, קראו לאברהם והציעו לו להגר לעיירה קטנה בשם איליה. לשם, האמינו, לא יגיעו המחפשים

אלא שהמציאות המרה הוכיחה אחרת: באחד הימים השתובב נער פוחז בבית-המדרש. גר-הצדק אברהם, שהדבר חרה לו, הוכיח את הנער. אבי הנער, בחמת-זעם, מיהר אל השלטונות והסגיר את מקום מחבואו של הגראף האבוד.

שבועות של עינויים והתעללויות עברו עליו. הרים וגבעות הובטחו לו אם רק יואיל להכריז על הדת הנוצרית כדת האמת. אם לא יעשה זאת, איימו עליו, הוא יעלה חי על המוקד. אך הצעיר הנחוש סירב בחוקף. הוא הבהיר להוריו כי הוא אכן מעריך את רצונם הכן לסייע לו, אך משגילה את אמת האמונה היהודית, ממנה לא יסור.

היה זה היום השני של חג השבועות, היום בו יובל אברהם בן אברהם, הגראף פוטוצקי לשעבר, אל המוקד בככר המרכזית של העיר וילנא, בטקס רב-רושם.

מנהיגי הקהילה היהודית הזהירו את היהודים שלא לצאת מפתח בתיהם, מחשש לפרעות שיפרצו מיד. לאחר ההוצאה להורג. היהודים נשארו בבתיהם, ובתי-הכנסיות שממו מאדם.

Sans titre

האש ליחכה במהירות את העצים. הכמרים ניסו לדבר על ליבו של אברהם, ברגעיו האחרונים, אך – אך הוא לא שמע את דבריהם: ראשו היה למעלה מכך. בקריאת "שמע ישראל, ה' אלוקינו ה' אחד" זינק הצעיר אל המדורה הבוערת, לעיניהם המשתאות של כל הצופים. הצוררים לא הסתפקו בכך, הם רצו להינקם ממנו גם אחרי מותו, ולא להביא את אפרו לקבורה. אך אחד מתושבי וילנא סיכן את נפשו, שיחד את אחד התלוינים וקיבל חלק מן האפר, אותו טמן בבית העלמין המקומי.

זמן לא רב חלף ואילן רב ענפים גדל מעל לקבר. תושבי העיר הקימו אוהל של ברדל לזכרו, לשם היו יהודי העיר וילנא נוהרים, ומזכירים את שמו בקדושה ובאהבה.